

Szexipar és mobilitás Magyarországon a múltban és a jelenben

Sex industry and mobility in Hungary in the past and present

Dr. Forrai Judit DSc,
SE Népegészségtani Intézet, WJLF
forraijud@gmail.com

Initially submitted Febr.1, 2022; accepted for publication March 1, 2022

Abstract

In this study, we concern about the problem of how and why the mobility of the prostitution matrix has changed in Hungary. Prostitution is based on coexisting networks. The prostitution industry followed exactly all economic changes of the industrial revolution since the 19th century as the population explosion in the suddenly developing new metropolitan centres, mass pauperization, rapid growth of the entertainment industry, the popularized display of erotica and sex industry through various channels of communication, finally the transformation of the internal structure of the prostitution industry.

This industry is market-oriented, reacts very sensitively to needs, as well as to induction that requires to offer always some novelty to users/clients. Managing this supply market needs permanent attention and strict control of the maintainers. Obviously, clients must be served with absolute comfort since their sexual needs have established and are operating the entire system of prostitution facilities. However, the management is seeking always new options. Clients are instigated to have as extreme sexual experience as possible. Thus their interest in the diversity of multiple sexual trends is kept alive even artificially upgraded and maintained vivid by the sex business which is providing versatile new sexual experiences. It also works in a wholesale business in line with artificially designed body imaging and sex fashion methods.

At the turn of the 20th to the 21st century, the earlier predominant classic brothel system is definitely declining since customers were able to buy sex in countless diversities and locations thanks to the rapidly changing entertainment industry. Since that time, structural changes and mobility patterns were emerging also in this country.

We try to answer the questions about rearranging the mobility and structure of the prostitution industry at the beginning of the present century while comparing it with Hungary's up-to-date situation.

kulcsszavak

szexipar, mobilitás, történeti áttekintés, rendészeti, egészségügyi, morális szempontok

keywords

sex industry, mobility, historical overview, law enforcement, health, moral aspects

Bevezetés

Ebben a fejezetben a magyar prostitúció történetének közel 170 év kiemelt jellemzőit próbáljuk röviden bemutatni és összehasonlítani a mai magyar helyzettel. Ezalatt az idő az Osztrák Birodalomból dualista Osztrák-Magyar Monarchia lett (1867-1919), az I. világháború (1914-1918) a világon a második megvalósult kommunizmus (1919), utána a Trianoni szerződés majd az azt megdöntő fehér terror a Horthy-korszak, ami a fasizmusba vezette az országot, ahol közel 600000 magyar zsidót öltek meg a Holocaustban, a II. világháború utáni szocializmus, majd a rendszerváltással visszaléptünk a tőkés társadalmi formációba, ahol a magyar zsidólányok helyett ma már a magyar roma lányok kerülnek a szexiparba. Ezek a változások pontos lenyomatot hagytak a prostitúciós iparban is, szemléletben, ideológiában, működésben, szervezésben egyaránt. Mindaz, amit valaha egy állam, egy birodalom tehetett, mint szervezési stratégia a prostitúcióval tiltás(prohibito), szabályozás(reglementáció), vagy szabad engedélyezés(abolició), megtaláljuk ebben az idősíkban. Bár a prostitúció alapvető működése évezredek óta azonos, azonban a mindenkori politikai akarat

tükröződik a viselkedési mintázatokban tehát nem magát a prostitúciót, mint "egyértelmű" kategóriát vizsgáljuk, hanem a különböző prostitúció formát, amely a magyar társadalomra volt jellemző a következő súlypontok szerint idő és térbeli keretek függvényében:

1. a prostitúció kezelése politikai-ideológiai, vallási, erkölcsi iránya, törvényi jogszabályokban,
2. szexipar hálózati működése, mobilitása (útirány, létszám, felvevőpiac)
3. prostitúciós karrier, rekrutálás, a bekerülés módjai és módszerei
4. a fenyegető nemibetegségek ellenei államszervezeti, intézményi védekezés
5. munka és személyvédelem, társadalmi támogatottság (állam-, egyház-, civil szervezetek)

Magát a mobilitás képességét, a mindig önmagát újratereztető, megújuló, soha meg nem szűnő sex industry magyar valóságát vizsgáljuk nemzetközi összefüggésben. Munkánk forrásait levéltári adatok (Budapesti Levéltár- Erkölcstörténeti iratok anyaga), írásos dokumentumok, statisztikák (Központi Statisztikai Hivatal KSH, Bűnügyi Statisztikai Rendszer-BSR, országos felmérések, nemzetközi statisztikák, UNICEF, ILO, ECPAT, stb.), narratív beszámolók, értékelő írások stb. alkotják.

Miért 1867-ben kezdjük a történetet?

Az európai 1848-as forradalmak leverése után, Magyarország, mint az Osztrák Birodalom rebellis (lázdó) „gyarmati éléskamrája” az elnyomás után éledezve és megerősödve politikailag 1867-ben elérte az ún. Kiegyezés lehetőségét. Magyarország korlátozott önállóságával rendelkező királyság lett az Osztrák-Magyar Monarchia duális államformában ahol a gazdaság, nagyipar, gyárpar, gépipar bankpiac hatalmas fejlődésnek indult, s az egyik leggyorsabban fejlődő országok élvonalába került. A gyors ipari fejlődés a társadalomban is szerkezeti változást hozott létre. Városfejlesztések, építkezések, komoly ipari munkásosztály kialakulása, új munkahelyteremtés, országon belüli népvándorlás elindult, vidékről a nagyvárosokba költöztek az emberek nagy része. Ez a gyors fejlődés elősegítette polgárság egyre szélesedő rétegének, új foglalkozási formáknak a kialakulását.

A városok elengedhetetlen szereplői a prostitúciós ipar megtelepedése. Ez az első időszak, amikor a kezdeti szabályozási törvények keletkeztek, még nem országosak, csupán egyes városokra érvényes, a helyi politikai hatalom kívánságainak megfelelően. 1873-ben alakult a kezdetben német nevű és nyelvű város, Pest (Ofen), és a közvetlen mellette lévő Buda és Óbuda városok egyesülése következtében fővárossá Budapest.

A prostitúcióról szóló politikai viták folyamatosan minden korszakban felmerültek: betiltani, szabályozni, eltörölni vagy sem, ha igen milyen célból, milyen módon és milyen mértékben. A bordélyházak ősei Magyarországon az ún. kéjnyőtanúk voltak: 2-4 kéjnyő egyútt bérelt egy lakást, ahol vendégeiket fogadhatták. A lakossághoz képest sok prostituált működött a fővárosban, így az első szabályozásra sorkerült.

Az első reglementáció, morális, rendészeti szempontok

Az 1867-es első *reglementált* szabályrendelet (Szabályok, 1867) egyértelműen meghatározza a helyet, létszámot, működési határokat a szereplők pontos hatáskörét, jogát és árát és kötelező orvosi vizsgálatát. A városvezetés politikája volt, hogy az addig „vad” prostitúciót visszaszorítsa, egészségügyi intézkedéseket tegyen a városi polgárok érdekében, rendszeres adót vessen ki, s rendfenntartó feladatát ellássa. A reglementáció rendet teremtett, kizárólag a bordély falai között. Így akarta a többi formáját fél-, alkalmi-, titkos prostitúciót visszaszorítani. Természetesen ez nem sikerült. Minden város hasonló rendeletet hozott létre. Az egyre szaporodó bordélyok, kéjnyőtelepek, kocsmák, szórakozóhelyek és kétes hírű tánciskolák száma csak nőtt. A "húspiac", mint az összes új, vigázró iparág fejlődött. Thaisz Elek Budapest új főkapitánya (1869), jóképű fiatal, a bécsi udvar besúgó tisztje, velejéig korrupt, hatalmával visszaélő vezető lett. A kétes hírű Die Welt „tánciskola” tulajdonosának feleségét elszerezte, kényszerítette a férjet a válásra, bolondokházába záratta, majd „hirtelen” halála után az özvegyet elvette feleségül. Thaisznénak jó terepismerete volt előző életében, így később egyútt vezették a fővárosi rendőrség erkölcstörténeti

osztályát. (Kemény, 1903.72). Visszaélésének csúcspontján a főkapitányt perbe fogták, de a hatalom és a vele összefonódó bíróság felmentette, sőt megerősítette további pozíciójában, aki tovább "örizte a tiszta erkölcsöt" a fővárosban.

A nemzetközi leánykereskedők előtt ismert volt a budapesti rendőrség gyengesége, a magyar nők szépsége, temperamentuma, de leginkább az alacsony áruk. További kutatás tárgya még miért volt tömeges a többi környező nemzethez képest szinte azonos körülmények között kiemelkedően a magyar lányok eladhatósága. Külföldön közkedvelt keresett árucikké váltak, nevük attól függően, hogy szláv területre vitték őket *vengerkáknak*, vagy latin területre kerültek *hungaráknak* nevezték őket. Nemcsak bordélyokból kerültek a lányok az emberkereskedők hálójába, hanem tisztos foglalkozásúak közül is toboroztak: nevelőnők, kasszírők, pincérlányok soraiból, valamint színésznők, énekesnők, artistanők jó kereseti lehetőség reményében kerültek külföldre. Állandó árucseré alakult ki a bordélyok között, kerületek, városok és országok közötti cseréjével. A kerítőnők, felhajtók folyamatosan szállították az újabb lányokat. Természetesen zömmel a nagyon alacsony osztályokból kikerülő lányok akadtak fenn a kerítők hálóján: olyanok, akik törvénytelen gyerekek, árvaházi, vagy mély szegénységben élők, vagy azok akik nemibetegséggel a kórházi ápolására szorultak és onnan toborozták őket.

A reglementáció szerint a hivatalos bárcák kiadásánál írásban megkapták a rendszabályt, azonban a kéj nők 53 %-a analfabéta volt (Forrai 1997). Az elhallgatott, be nem vallott feketejövedelem érdekében a titkos – nem regisztrált- prostituáltak ellepték az egész várost. Például a Fővárosi Közmunkák Tanácsa testülete (a nagy befektető csoportok fővárosi építkezésekért felelős szervezete) több bordélyházat tartott fenn magas jövedelmük melletti további bevételekre. A korrupció minden szinten működött. A hatalom látszólag elítélte a prostitúció erkölcstelenségét, de inkább az érdekelte, hogy az adók befolyjanak. A nyilvánosságra kerülő botrányokat mindig elsimították.

Abolíció és medikalizált szemlélet, migrációs hullám

A századfordulóra *fin de siècle* teljesen átstrukturálódott a társadalom, a városi szerkezet. A prostitúció integráns része lett a szórakoztatóipar és a vendéglátóipar egész működésének. A bordélyon kívül több változata alakult ki a szexiparnak, amely épp a rejtett prostitúció kedvező lehetőségei miatt épültek be szervesen a szórakoztatóiparba. A műsoros szórakozóhelyeknek fő célja, hogy segítségükkel a szexuális ösztönt, vágyat gerjesszék, a szexpiacot állandóan élénkítsék. Budapest Európa mulató és prostitúciós központja lett. „*Kenyeret és cirkuszt (panem et circenses) kívánt hajdan a római nép. Manapság pezsgőt és orpheumot kíván*” (Mulatók Lapja, 1890).

A vendégek, az addigra már differenciált, polgárosodott, kulturálisan sokrétű civil társadalom tagjainak többféle színvonalú szórakoztatásáról gondoskodtak (zenés kávéház, dalcsarnok, chantant, orpheum, stb). Azonban egyre növekedett a nemibetegek száma, a századfordulóra 7 %-os népbetegséggé vált.

A nemibetegségek elleni angol törvény körüli viták és megszavazása *Contagious Disease (CD) Act* 1886. valamint a világban folyó már 1700-as évektől tartó folyamatos rabszolga felszabadítások felerősödése új társadalmi mentalitását, ideológiáját készítette elő a prostitúciónak. Az emancipációs törekvések politikai szükségességének hatására az angolok is több lépcsőben különböző időben szánták rá magukat különböző gyarmataikon a rabszolgák (*negro slavery*) felszabadítására. Ehhez a politikai lépéshez polgári radikális civil mozgalmak – többek között a fabiánusok, és kisegyházak pl. a Quakerek is csatlakoztak (Enright, 2018). Magyarországon is értelmiségiek és a feminista nők csoportja támogatták a prostituáltak rabszolgaságának (*white slavery*) eltörlését, néhányan csatlakoztak a fabiánus elképzeléshez. Mindezek hatására megjelenik a prostituáltak érdekét védő civil szerveződések is, és egy Európában is egyedülálló lapot *A Prostituáltak Lapját* 1899. aug. 1. adnak ki, (két számot él meg) melyben jogot, méltányosságot és igazságot követelnek maguknak a prostituáltak. Ugyanakkor a feministák szerint a prostitúció állami szabályozása nem más, mint az állami emberkereskedelem.

Egy 1907-s új rendelet lép életbe, melynek célja a prostituáltak megbélyegzésének eltörlése, cserében és fókuszban a hetenkénti, ingyenes, orvosi vizsgálat a nemibetegségek megakadályozására. Felállítanak rendőrségi vizsgáló központot, már nem bárcát kapnak, hanem egészségügyi igazolványos lapot. Nem szabályozzák, nem büntetik őket. Ez a forma meghozta a sikerét 1912-re több lett az orvosi igazolványos kéjnök száma (1109), mint a hivatalos magánkéjnök (769) és bordélyházi kéjnök (321) együttes száma Budapesten. Az illegálításban működő prostitúció magas fertőzöttsége csökkent. (Forrai 1997)

Ugyanakkor a lánykereskedelem eddig még sosem látott nagyipari formában indult meg, ugyanis Amerikába északra és délre hatalmas embertömeg vándorolt ki Európából, az elszegényedett területekről, Magyarországról is, több hullámban. Az új haza és munka keresésére főleg férfiak indultak el tömegesen, így az új hazában súlyos nőhiány alakult ki.

A hazai nincstelen, árva, családjukat elhagyott lányok egy csoportját a nemzetközi nagy felvevő piacokra vitték prostituálnak pl. a Szuezi csatorna megnyitása (1869) után – átstrukturálódva az európai- távol-keleti nemzetközi kereskedelmi útvonalon Egyiptomba Port Saidon, Alexandrián keresztül, vagy célállomásként a balkáni tartományokba, Oroszországba, Törökországba, majd a távoli Argentínába, Brazíliába: Buenos Aires, Montevideo és Rio de Janeiro célállomással.

A galíciai pogromok következtében közel 3-4000 zsidó lányt egyszerű volt elcsábítani, az elűzés, random szerű gyilkosságokból való menekülés miatt házasság ígéret látszatával. Többnek volt családja, a szülők reménykedtek abban, hogy lányuk egy új világban jobb életet kezdhessen az addigi megnyomorított, életüket fenyegető terror elől, férjhezmenetelükkel megkapják a lehetőséget, mit sem sejtettek a tragikus valós helyzetről.

A prostitúciós maffiahálózat rekrutációs, hatékony módszere –amely ma sem változott - a házassági ígéretek céljából ficsúrokat (piperkőc, divatos, szépfíukat) alkalmaznak, eljátszva a szerelemes ifjút, szinte mindegyik lány elhitte az álom-mesét. Dél-Amerikában kötött ál-házasság az ún. *csendes házasság* természetesen nem volt hivatalos, semmi nem kötötte a férjet, a feleség idegen környezetben, nyelvtudás nélkül az európai házassági szokásoknak megfelelően a férjének köteles volt engedelmeskedni. Így könnyű és egyenes út volt a férj „segítségével” a bordélyokba.

Azonban a nagytömegű „feleség” szállítása után, az információ és a valódi célállomás a bordélyházakba visszajutott a kiindulási helyre. Szinte a világot behálózta az egyre csak növekvő felszínre kerülő szexipar emberkereskedése. Kiemelkedő szerepet játszott a többi emberkereskedő mellett a varsói Migdal segélyszervezet, majd az egyik vezetője felvéve a segélyszervezet nevét emberi alakot öltött: Zwi Migdal álnéven a legkeményebb emberkereskedő hálózattá vált feje lett, egy birodalmat, nemzetközi prostitúciós hálózatot épített fel, egy valóságos „hús”- szindikátust, amelynek „üzleti-hálózata” befonta észak- dél Amerikát, Ausztráliát, Kínát, dél-Afrikát, Indiát. (Bristow, 1982) Közel 3000 bordélyt működtetett világszerte és becslést adatok szerint 30.000 nőt szállított. Több, mint 20 évig működött a hálózata (Guy, 1991. 129-130), míg sikerült vád alá helyezni. De addig nagyon sokan magas beosztású emberek nagyon jól éltek ennek profitjából.

A fehér rabszolgaság, a prostitúciós emberkereskedelem ellen 1899-ben Londonban az első globális intézkedést a National Vigilance Association szervezet hozott létre. Az 1904. évi párizsi megállapodáshoz már Magyarország is csatlakozott, 1908. október 1. törvényként hatályba lépett a kerítés szigorú büntetése (1908.okt.1.).

Azonban ezek a törvények, még nem segítettek konkrétan a már bajba jutott lányokon. Az úgynevezett felekezeti patronázs egyesületek vállalták fel az operatív, szociális munkát. Mindegyik felekezet próbált valamit tenni. Kiemelkedő és első volt a zsidó közösségben a magyar születésű Dr. Leonhard Rosenak (1868-1923) brémeni rabbi, aki 1902-ben felszólalt a frankfurti rabbi-gyűlésen, Zwi Migdal tevékenysége

elleni azonnali akciót, a több ezer lányáldozat megmentésének érdekében. Kimutatást készített az argentin prostituáltak származási országairól felekezeti hovatartozástól függetlenül (Rosenak, 1902. 1-14).

<i>Leánykereskedés áldozatainak származási helye</i>	<i>%-os megoszlás</i>
Lengyelország /Galicia	40
Oroszország	15
Olaszország	11
Osztrák-Magyar Monarchia	10
Németország	8
Franciaország	5
Anglia	4
Spanyolország	4
Argentina	3

1. táblázat Rosenak rabbi adatai az argentinai európai prostituáltakról %-os megoszlásban 1902.

Magyarország a nagy populációjú országok (Oroszország, Lengyelország stb.) után vezetett a lánykereskedésben. Berta Pappenheim (Joseph Breuer és Freud leghíresebb esettanulmányának főszereplője Anna O. néven) és Sidonie Werner önkéntesekkel, valamint több segítővel megszerveztek egy többlépcsős un. megelőző segítő programot 1904-ben, szórólapokat készítettek jiddis nyelven a zsidó lakosságot figyelmeztetve erre a veszélyre. Később a katolikus, protestáns egyházi patronázs missziók létrehívták az Európai Patronázs Egyesületet (1905), Magyarországon is. Feladattá vált a pályaudvari, és az egyéb kereskedelmi csomópontok pl. hajókikötők figyelő szolgálata, missziója, hogy megakadályozzák a fiatal lányok elhurcolását. Szorosan együttműködtek az országokban működő erkölcsrendészettel, létrehívták a Magdolna (büntető és szankcionáló átképző) munkaotthonokat. Ezzel a patronázs hálózattal együtt és a mintegy 20 évvel később börtönbe került Zwi Migdal ellenére változatlanul folyamatosan vitték a lányokat Buenos Airesbe, amit több 1936-38-as Belügyminisztériumi levéltári anyag is bizonyít, állandóan utaztatott úgynevezett tánccsoportok rendszeres szállításait bordélyházakba, pl: egy panaszos anya két lányát egy táncügynökség vitte Argentínába egy tánccsoporttal, ahol börtönbe kerültek egy razzia alkalmával éjszakai mulatókban, mert valójában prostituáltak voltak és kiskorúak. (MNL 3859/38 sz.ü. elintézve 38. XII. 16)

Prostitúció militarizált formában, tábori bordély

Az I.WW első évében világossá vált a hadsereg számára az állóháború egyik vesztesége a magas nemibetegség a katonák között. Bár kezdetben a szexualitás teljes absztinenciára próbálták rávenni a katonákat előadásokkal, de ez sikertelen volt. A magas fertőzött szám arra kényszerítette a katonai vezetést, hogy hatékonyabb megoldást találjanak. Először a városi bordélyokat vonták katonai ellenőrzés alá- ahova a katonák rendszeresen kijártak, de ez nem járt sikerrel. Nemzetközi régebbi példák alapján, a tábori bordély létrehívásáról döntöttek 1915-ben.(BALLA 2010.1023-1030) A célok a nemi betegségek szigorú kontrollja, az óvszer használatának elterjesztése és a homoszexualitásról, a bűnös onanizálásról való leszoktatás. Tehát nemcsak egészségügyi intézkedés, hanem erkölcsi „gondoskodás” is volt egyben. De a prostituált szexuális tárgyként való használata viszont nem tartozott bele az erkölcsi „elítélésbe” a katonai vezetés

gondoskodásába, ellátmányként bántak velük. A tábori bordély felügyeletét az osztrák-magyar hadsereg bordélyfőnöke látta el, aki udvari tanácsosi rangban volt.(Forrai, 2018).

Egy un. rugalmas, azonnali intézkedésre képes k.u.k. 4/4 mozgó tartalékkórházat bíztak meg a nemibetegek gyors kiszűrésére, gyógyítására, a harcképesség visszaállítására.

A honvédek 10.24%-ban, a tisztek 22,6%-a voltak fertőzöttek, a különbség abból adódott, hogy a tiszteknek több idejük és több pénzük volt erre az időtöltésre. (SCHMINDT 1916). Ez a nemzeti és nemzetközi prostitúciós kutatás egyik fehér foltja az akkori hipokrita nézetek szerint egyáltalán nem beszéltek róla, pedig ha a spanyolnátha szalonképes volt, akkor mind hadászati, stratégiai, és szociológiailag fontos tényé válik bármikor a mindenkori harci készség, egészség, katonai siker a nemibetegség függvényében.

A két világháború közötti időszak

A Nagy Háború utáni időben a Tanácsköztársaság –vörösteror időszaka alatt (1919) beszüntették a prostitúciót. A proletár ideológia nem ismeri az osztálytársadalmat, az egyenlőtlenséget, a kizsákmányolást, így az első intézkedései között voltak a prostitúció, a test kizsákmányolásának megszüntetése. Politikai-ideológiai döntés volt, amivel a nők egyenjogúságát deklarálták. Ez az időszak csupán 3 hónapig tartott.

Az ezt követő Horthy-féle fehérterror alatt a konzervatív, túldimenzionált keresztényi világ, vallásierkölcsei szempontból elítélte a prostitúciót, de visszaállította az intézményét. A bordélyházak működését 1928. május elsejével megszüntették, de találkahelyek működhetnek – hivatalosan, és titkosan számtalan bordély.

Egyre inkább szűkült a munkalehetőség, nőtt a szegénység tudatos megélése, többen hagyták el az országot jobb élet reményében, a politikai liberalizmust is lassan kiszorította a nemzeti egyre szűkebb ideológia. A szórakoztató ipar hazai és export lehetősége sokkal jobban csábította a megélhetési lehetőség reménye. A lánykereskedők teljes kapacitással dolgoztak. A táncosnői karrier vonzóvá vált, mindig és újra naivul bedőltek a külföldi munkalehetőségeknek, a csodás dél-amerikai művészi turnéknak, ahova a jelentkezőnek nem volt feltétel a tánctudás.(Chaumont et al. 2017)

A nemibetegségek magas aránya a faj és népegészségügyi erősödő náci ideológiák terjedése kapcsán új utat kínált a megoldásra: a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálat bevezetését, ami aztán a német fajideológiát, az eugenetikát szolgálta a II. világháború kitörésekor (Lex veneris 1940).

Új világ alakul

A II. világháború utáni világváltás után nagy, globális szervezetek, védőhálók alakultak, ENSZ, WHO, UNESCO, stb. akik a háború tanulságai után meghozták többek között a női és gyerekjogokról szóló New Yorki egyezményt, melyet Magyarország is ratifikált (1955), A prostituáltat nem üldözi, a harmadik, hasznot húzó személyt a prostituáltak (kerítők, emberkereskedők, szobáztatók, kintartottak stb.) tartotta bűnelkövetőknek. A magyar törvény ezzel ellentétben tiltotta az üzletszerű kéjelgést, tehát elsősorban a prostituáltakat. Így egy fajta anomália lépett fel, de a hazai ellentétes jogerősebbnek bizonyult a nemzetközi jognál.

A szocialista államformában mindenkinek volt kötelezően állása, fizetése, anyagilag nem kényszerült prostituálás általi pénzforrásra. Az 1956-os forradalom után Magyarország volt a „legvidámabb barok” a szocialista táborban, kirakatországgként tartották nyilván. Ugyan tiltották a prostitúciót, de voltak a rendőrség látóterében működő „önkéntes” prostituáltak, akiről a titkosszolgálat mindent tudott, sőt szoros együttműködésben voltak a hivatalosan nem létező, de működő erkölcsrendészeti osztállyal. Ők voltak az „éneklő lányok,” amikor begyűjtötték őket a rendőrségre „elénekelték” az információkat, amit a szállodai hálószobákban hallottak. Feladatuk a külföldiekkel való kapcsolat tartása volt, nyelveket tudtak, jól kiismerték magukat a szállodai életben.

A megnövekedett idegenforgalom és utazási lehetőségekkel a prostituáltak száma egyre csak nőtt a tiltás ellenére. A történelem során annyiszor a tiltás hatására a titkos kéj nők száma nőtt, akkor ezt üzletszerű kéjelgés büntettének számított. A 60-70-es években az un. „digózó lányok” olasz kliensektől, már akár egy nylon-harisnyáért is hajlandók voltak mindenre.

A 70-es 80-as évek egyre lazább, átalakuló társadalmi szabadabb lehetőséget biztosított az utcai prostitúciónak. A 80-as évek végén egyértelművé vált politikai, gazdasági változás megindította az állam által deklarált, olykor támogatott munkanélküliséget, a szabad-piaci versenyt, a magánosítást, a beáramló nyugati "salak-anyagot" mint pl. a porno-dömpinget, -ami addig tiltott volt - a nemzetközi szabad emberkereskedelmet, a drog- és fegyverkereskedelmet, a hazai és importált maffiák területfoglalását.

Rendszerváltás 1989

A gazdaság teljes szerkezetátalakításon ment keresztül, a termelőiből fogyasztói társadalom lett az új fogyasztói középosztály sok változáson ment keresztül nemzetközi hatásra, kialakult a globális kereskedelem, globális informatika, globális szexfogyasztás, amelyet a pénzvilág diktál, „minél több szexet fogyasszál” látszólagos szexuális szabadságba formálva az individuum hamis szabadságtudatát. (Csányi, Dés, Gregor 2020)

A 90-es évek elején a rendszerváltozás idején politikailag nem kedvezett a nyílt, támogatott, prostituáltakkal foglalkozó kutatási programoknak. A pandémiás HIV/AIDS fertőzés veszélye, annak korai elhárítása, szerencsés lehetőséget kínált a szexualitás addigi valláserkölcsei nézeteinek háttérbe szorításával az AIDS jelszava mögé bújva. Így jöhetett létre már javában működő férfi és női utcai prostitúció első tudományos - nem bulvársajtókban, szenzációként említett - felmérése. 1993-ban dekriminalizálták a prostituáltakat. Magyarországi utcai prostitúció állandósult. A volt szocialista (KGST) piacot a maffiavilág felosztotta, jutott itt „szűz” terület a fegyver, drog és emberkereskedelemnek, új szerveződések következtében albán, ukrán, orosz, magyar, stb. maffia felosztotta a területet. Voltak azonban területfoglalási harcok, robbantások, gyilkosságok stb. de szép lassan konszolidálódott a helyzet, s mint mindenhol a világon a társadalmi hierarchiába beépülve a szexipar a gazdaság tisztára mosott 15%-át képviseli. Az európai femmigration (női- és gyerekkereskedelem) évi 500.000 embert juttat a nyugati szexiparba a világ szegényebb területeiről.

Magam és az általam létrehozott Sex Education Foundation 1991-től aktív részese lettünk az első prostitúciós felmérésekben, az un. prostitúciós vagy köznyelven maffia-törvény előkészítésében 1999, a nemzetközi TAMPEP (*Transnational AIDS/STD Prevention among Migrant Prostitutes in Europe*) program 1995-2010 (TAMPEP, 2010) megvalósításában hazai és nemzetközi prostitúciós térkép és prevenció (szóróanyagok) elkészítésében, 2012-ben a Zürichben előforduló nagyszámú magyar prostituáltak életének vizsgálatában (Iris project, 2012), szociális munkások prostituáltakkal foglalkozó egyetemi képzésének megalapításában, tankönyvek írásában.

1. Nemzetközileg új nézetek, új fogalmak, meghatározások és ideológiai viták alakultak ki, s a mai napig tart a *kényszerítés-áldozatiság* és önkéntesség „szabadon választott” *szexmunka*, között. A szexuális szolgáltatás *önkéntességét* képviselők a munkavállaló összes munka-jogát követelik magunak. A liberálisok mindig is úgy tekintettek a prostitúcióra, hogy megalázzák a nőket, és arra a következtetésre jutottak, hogy dekriminalizálni (abszolút liberalizáció) kell tevékenységüket. A prostitúcióra vonatkozó szokásos liberális ajánlás tehát az, hogy azt közönséges üzleti tranzakcióként, szolgáltatás eladásaként kell kezelni; ebben az esetben szexuális szolgáltatásról beszélhetünk, nem tekintik erőszaknak.

A másik szemlélet, hogy a *prostituált az áldozat*, a kényszerített, erőszak révén kerül a prostitúciós hálóba, s egyetlen szabályozási formát fogad el, mégpedig a prostitúció teljes tiltását. Ez az egyenlőségi modell (EWL-Magyarország) eltörlése. Azonban ez az ideológiai vita a mai napig nem dőlt el, mindkét elvnek széles tábora van.

2. A gyermekprostitúció nemzetközileg is olyan mértéket ölt, hogy azzal mindkét tábor komolyan foglalkozik, de kevés eredménnyel.

3. Az internetes kommunikáció új lehetőségeket nyújt a szexipar kiszélesítéséhez világszerte, s kialakította a postmodern utáni változást az e-szexipari forradalmat (Tamási, 2017). Sajnos Magyarország

a gyermekpornó készítésében komoly szerepet vállalt, a szexgyűriúk létesítésében. Nemzeti Média és Hírközlési Hatóságnál jelentett pedofil tartalmak aránya a 2011-es 7,7%-os arányról 2020-ra 41,6%-ra nőtt, melyeknek szintén a 23,7%-a a gyermekek szexuális bántalmazását jelentette (ECPAT, országjelentés 2021). Bár rendszeresítették az internet rendőrség jelenlétét, a törvény ereje nem egyenlő erővel sújt le mindenkire, nem betartva a nemzetközi egyezményeket.

A prostitúciós aréna három állandó szereplője a történelem során:

1. A prostituált a kezdetek óta az egyetlen látható a prostitúciós aréna szereplője, a szexuális tevékenységnek, őket szabályozzák, tiltják, büntetik, vagy engedélyezik működésüket, mintha ők lennének az egész szexuális ipar generálói, eredendő okai, s egyben kivitelezői is. A prostituáltak, akik a társadalmi hierarchiának megfelelően minden társadalmi osztály szexuális igényét ellátják testét, testrészét adja áruba. Mindig látható, a fókuszban van, felmérések szerint 85%-ban gyerekkorban abusáltak, rossz szociális háttérrel, gazdasági-egzisztenciális kényszer miatt kerülnek be a rendszerbe. Minél alacsonyabb a szoc. háttér annál nagyobb az esély a kihasználására, a strici „védelme” alatt élnek, aki irányítja és fenyegeti őket, elveszi a pénzt. Egyedül a prostituált, aki megkeresi a pénzt, a többi parazita-maffia abból jól él.

2. A kliens és köre (hatalommal rendelkező pénzes vezetői réteg és az azokat utánzó középosztály, egyre nagyobb tömeget érint ez a fajta szórakozás, szexuális kaland, beavatás, ő többnyire láthatatlan. Látszólag ő az, akinek a szexuális igényei miatt jött létre az egész prostitúciós intézményrendszer, az ő kényelmét, igényeit kell kiszolgálni. Ez ma úgy néz ki, hogy lépten-nyomon agresszívan arra serkentik a férfiakat és a nőket minél sokfélebb szexuális élményt igényeljenek, függetlenül bármilyen érzelmi háttér nélkül, csupán a szexuális sokszínűsége épített, mesterségesen felkeltett és állandó szinten tartott szexuális „élményeket” vegyenek olyanoktól, akik a kor, test- és szex divatának megfelelnek. Ezzel is nyomást gyakorolva a szinte tökéletesnek vélt esztétikai igényt ébresztve mind a nőkben, mind a férfiakban (mellek állása és nagysága, duzzadt ajkak, genitálék plasztikája, fanszörzet fazonírozása, stb.)

3. A harmadik személy, aki sosem egy személy, hanem egy csoportosulás, bűnszövetkezet, vagy másnéven a 19. századtól a maffia. Szerelmet, házasságot ígér alkalmazott *ficsúrokkal* (piperkőc, divatos, szépfiúkkal, aki áldozatának a fiatal és naiv lánynak eljátssza a szerelmes ifjút. Ma a loveboy-okat alkalmazzák, ugyanúgy elkápráztatva a naiv, magukat felnőttnek hitt tizenéveseket egy csodás jövő, illetve a mesterségesen felkeltett, vad szerelem látszatával. Sugar-daddyk pedig a mesés vagyont hintik el a jobb sorsra váró lányoknak, vagy tandíjukat gyűjtőknek. Mindezt jólszervezett hálózati működésben.

A legszegényebb régiókban alakul ki kezdetben egy-egy maffia szervezet, csak később húzódnak a jóléti társadalomba a piac kiterjesztése miatt. A legszegényebb területeken minden eladó, nem számítanak az emberek, hiszen állandóan újra termelődik a legolcsóbb munkaerő, a kihasználtság, az emberi életnek szinte nincs értéke, alacsony az iskolázottság, nincstelenség, munkanélküliség, halmozott krónikus betegségek alakulnak ki, könnyen befolyásolhatóak, tömeges a gyermekmunka. Senkinek nem hiányoznak, ha eltűnnek, ha eladják, és ha kihasználják őket. Ez ma sincs szinte másképp. Könnyen válhatnak a kilátástalan nehéz élet miatt droghasználókká, alkoholistává, prostituálttá. Magyarországon a keleti szegényebb országrészből tömegével vitték és viszik a lányokat a mesésnek hitt nyugati országokba prostituálnak, előtte erőszakkal betörve ebbe az üzletbe.

Költség-haszon elv alapján és a nemzetközi szabadkereskedelem hatására multinacionális és transznacionális rendszerre építették a prostitúciós rendszert is, amely a 90-es években átalakította a prostitúciós piacot egy új, lassan egységes funkcionális rendszerre szervesen a drog és a fegyverkereskedelemmel országhatárokon átívelve.

A szexipar valódi gazdasági hatalommá vált a szexturizmus révén, rengeteg embernek adva munkalehetőséget, a prostitúciós hálózatok fejlesztése és a pornóipar triviálissá tétele miatt. A prostitúciós hálózatok valódi bűnügyi hálózatokká váltak, amelyek csillagászati összegeket szednek be. Magyar prostituáltak nagy számban találhatóak a hazain kívül nyugati hálózatokban Zürich, Hamburg, Amszterdam, Brémen, stb.

Az internetes hálózatok előmozdítják a prostitúció növekedését a világon: a webhelyek hamis házasságokat, vagy legalábbis hamis találkozókat kínálnak férfiak és nők számára, sok áldozatot eredményeznek. A digitális technológiák fejlődésének köszönhetően a prostitúció piacfelhajtó mechanizmusai dematerializálódnak, csupán virtuálissá váltak. A megrendelés mobiltelefonon történik; a közösségi hálózatok a fizetett szex találkozóhelye. Az áldozatok globális piacon való megjelenése a digitális csereprogramok szisztematikus használatával történik. Nem is beszélve a pedofil hálózatoktól, Magyarország egyik vezető szerepet játszik.

Egyre több ember dolgozik a hálózaton belül és egyre több a kliens. A prostitúciós ipar az egyik legjobban jövedelmező hatalmi-gazdasági ágazattá vált a világgazdaság 15%-t teszi ki.

Összegzés

A prostitúciós ipar elmúlt közel 200 éves magyar történetében egy vertikális és horizontális fejlődési ívet láthatunk. Mindazokat a kezelési formákat megtaláljuk, amit valaha alkalmaztak a prostitúció társadalmi integrálódásához, vagy szegregálásához. Bár látszólag mindenki káros és bűnös cselekedetnek tartja különböző indok alapján, intézményrendszereket hoznak létre a károkozás rehabilitációjáért, megszüntetni egyik társadalom sem tudta. Állandóan újra generálódik. A prostitúció kezelése, társadalmi megítélése mindig szorosan összefügg a társadalom politikai-gazdasági szemléletével, gyakorlati kivitelezésével, mint az előzőekben láthattuk. A társadalom integráns része, jól alkalmazva a kor gazdasági-technikai-szervezési lehetőségeit. A nők társadalmi, gazdasági és politikai fejlődéshez való megfelelő védelme nélkül semmilyen jó és állandó megoldást nem lehet találni.

Irodalom

1908. október 1. a büntetőnovella XXXVI. t. c. XIII. cikkében a 43-47. terjedő §§-ok

BALLA Tibor: Érosz a hadszíntéren, avagy a nagy háborúosztrák–magyar tábori és tartalék bordélyai. *Hadtörténelmi Közlemények* 123. (2010):4. 1023–1030.)

BRISTOW, Edward J.: *Prostitution and prejudice: the Jewish fight against white slavery, 1880- 1939.* Oxford, 1982)

CHAUMONT, Jean-Michel; Magaly Rodriguez Garcia, Paul Servais (eds): *Trafficking in Womern 1924-1926.* Paul Kinsie repaorts for the league of nations Vol.II. Historical Series UN. Geneva 2017
<https://digitallibrary.un.org/record/1324583> ISBN / ISSN 9789211015027, 25191675. SBN (PDF): 9789210601559. DOI: <https://doi.org/10.18356/3126d79b-en>

CSÁNYI G. DÉS F, GREGOR Anikó: Fackapitalism. Replika 117-118. 127-148. 2020-12-28.
<https://www.replika.hu/replika/117-118>

ECPAT International és Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány (2021). Ecpat Országjelentés: Magyarország. Bangkok ECPAT International. https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2021/02/ECO_HUNGARY_Final-version-HUNG_2February2021.pdf

[Enright, Mairead](https://blog.bham.ac.uk/legalherstory/2018/03/15/elizabeth-heyrick-and-the-birmingham-ladies-society-for-the-relief-of-negro-slaves/): Elizabeth Heyrick and The Birmingham Ladies' Society for the Relief of Negro Slaves. Gender and Legal History in Birmingham and the West Midlands. 15th March 2018.

<https://blog.bham.ac.uk/legalherstory/2018/03/15/elizabeth-heyrick-and-the-birmingham-ladies-society-for-the-relief-of-negro-slaves/>

FORRAI Judit: Egy társadalmi probléma medikalizálása: adalékok a budapesti prostitúció történetéhez. PhD dissertatio. Semmelweis Egyetem. Budapest. 1997.

FORRAI Judit: Militarizált szex katonák, prostitúció, nemi betegségek a Nagy Honvédő Háborúban Per Aspera ad Astra V. évfolyam, 2018/2. DOI: [10.15170/PAAA.2018.05.02.04](https://doi.org/10.15170/PAAA.2018.05.02.04)

GUY, Donna J(1991): Sex & Danger in Buenos Aires: *Prostitution, Family and Natuion in Argentina*. Lincoln and London, University of Nebraska Press, 1991. 129-130)

[Iris Project - Aufsuchende Sozialarbeit für Ungarische Strassenprostituierte in Ungarischen Stadten und in Zürich Methodenhandbuch](#) 2012; [Iris Project - Die Situation von Ungarischen Strassenprostituierten in Ungarischen Stadten und in Zürich Status Quo und Handlungsbedarf](#) 2012

KEMÉNY Gyula: Hungara. Budapest. 1903.

MNL(Hungarian National Archive) 3859/38 sz.ü. elintézve (ready) 1938. XII. 16

Mulatók Lapja, 1890. február 16. I. 3, 5. p

National Vigilance Association: The White Slave Trade: Transactions of the International Congress on the White Slave Trade, Held in London on the 21st, 22nd and 23rd of June, 1899, , at the Invitation of the National Vigilance Association . Biblio Bazaar, 2015. ISBN1340624249, 9781340624248

ROSENAK dr., Leopold: Zur Bekämpfung des Mädchenhandels. Referat. Kauffman. Frankfurt. 1903.

SCHMINDT Béla: *Adatok a katonák venereás megbetegedéséhez. (Közlemény egy honvédgyaloghadosztály mozgó tábori gyengélkedőházából.)* Budapest, 1916. (Különy. a Budapesti Orvosi Ujság tudományos közleményeiből) <https://journals.lib.pte.hu/index.php/paaa/issue/view/386>

Szabályok a kéjelgés- bordelházak és kéjhölgyekről. Pest, 1867. 17. p

TAMÁSI Erzsébet: E-szexipari forradalom. Iustum Aequum Salute XIII.2017.3.165-181

[TAMPEP National Mapping Reports - European Commission](#)